

праяўляюцца вакуалізацыяй цытаплазмы, пікнозам ядраў, ссунутых у апікальным накірунку, пры гэтым клеткі набываюць авальную форму. Запаленчая інфільтрацыя эпідэлію можа быць дыфузнай або ачаговай з фарміраваннем пэўных зон унутрыэпідэліяльных участкаў некрозу. Большасць клетак інфільтрацыі эпідэлію мае дачыненне да паліморфнаядзерных лейкоцытаў. Глыбокія эрозіі выяўляюцца рэдка, бо маюць памежную лакалізацыю. Адметнай марфалагічнай асаблівасцю хранічных эрозій з'яўляецца наяўнасць каагуляцыйнага некрозу, які нагадвае фібрыноідны некроз і выяўляецца на дне хранічных язваў рубца. Аднак у хранічных эрозіях не выяўляюцца характэрныя для язваў – фібрознае пераардажэнне краёў і істотная колькасць некратычных мас на дне дэфекту.

ЛІТАРАТУРА

1. Туміловіч, Г. А. Марфалагічная характарыстыка дыстрафічных змяненняў слізістай абалонкі рубца пры хранічнай форме ащыдозу ў кароў / Г. А. Туміловіч // Жывотноводство и ветеринарная медицина. – 2018. – № 2 (29). – С. 26-31.
2. Структурно-метаболические процессы в рубце и влияние на них факторов питания (теоретические и практические аспекты пищеварения у жвачных животных) / В. В. Малашко [и др.] // Сельское хозяйство – проблемы и перспективы: сб. науч. тр. / УО «ГТАУ»; ред. В. К. Пестис. – Гродно, 2016. – Т. 30. – С. 88-100.

УДК 619:616.152.112:612.32:636.22/.28

СТРУКТУРНЫЯ ПЕРАЎТВАРЭННІ ІНТРАМУРАЛЬНАГА НЕРВОВАГА АПАРАТУ РУБЦА КАРОЎ ПРЫ ПАРУШЭННІ АБМЕНУ РЭЧЫВАЎ

Туміловіч Г. А., Харытонік Дз. М., Воранаў Дз. У.

УА «Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»

г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Захворванні органаў стрававання і абмену рэчываў становяцца крыніцай паталагічнага раздражнення, якія выклікаюць складаныя фізіялагічныя працэсы ўнутры- і міжсістэмных асяроддзях арганізма. Устаноўлена, што ў генезе кетозу да паталагічнага працэсу далучаюцца цэнтральная і вегетатыўная нервовыя сістэмы. У інтрамуральных гангліях страўнікава-кішэчнага тракту, у прыватнасці рубца, выяўляюцца марфалагічныя змены, якія рэгіструюцца на светааптычным і ўльтраструктурным узроўнях. У кароў, хворых на кетоз, разам з метабалічнымі парушэннямі узнікаюць марфалагічныя змены ў асобных органах і сістэмах арганізма на фоне катаральнага і

катаральна-склеразіруючага запалення. Намі адзначаны пэўны шэраг марфалагічных асаблівасцяў у арганізацыі інтрамуральнай нервовай сістэмы рубца.

Мэта даследаванняў – вызначыць дэструктыўныя змены структурна-функцыянальнай арганізацыі інтрамуральнага нервовага апарату рубца высокапрадуктыўных кароў пры кетозе.

Пры гісталагічным даследаванні структурнай арганізацыі гангліяў інтрамуральнай нервовай сістэмы рубца кароў пры вострай форме цяжэння захворвання з ужываннем гематаксілін-эазінавага метаду афарбоўвання устаноўлена вострае набраканне нейрацытаў гангліяў. Адзначана павелічэнне аб'ёму, змяненне формы, па перыферыі паміж нейраплазмай і клетачнай сценкай фарміруецца прастранства. Нейраплазма часта слаба ўспрымае фарбавальнік. Выяўляюцца нервовыя клеткі ў стане атрафіі. Варта адзначыць, што парушэнне структуры і функцыі нервовых валокнаў адбываецца як у малалікіх м'ялінавых, так і безм'ялінавых валокнах, якія прадстаўлены ў большасці.

Магчыма, што працяглыя метабалічныя парушэнні пры кетозе выклікаюць нейратаксічны эфект. Пры гэтым парушаюцца прыстасоўвальныя механізмы і ўзнікаюць некрабятычныя змены. Пры вострай форме цяжэння кетозу малочных кароў з інтэнсіўнай ступенню інтаксікацыі на светааптычным узроўні ў інтрамуральных гангліях адзначаецца вялікая разнастайнасць формаў і памераў нейронаў, павялічваецца адносная колькасць малых нейронаў, сатэлітаў, нейралемацытаў у параўнанні з нервовымі гангліямі інтактных жывёл.

У большасці клетак ядра светлыя, у цытаплазме памяншаецца ўтрыманне базафільнага рэчыва, слабое дыфузнае афарбоўванне нейраплазмы (гіпахрамія), што характэрна для частковага храматаліза. Сустракаюцца групы інтэнсіўна афарбаваных нейрацытаў, якія змяшчаюць шмат гранул базафільнага рэчыва. У некаторых нейронах ўтрымліваюцца сярэднія па памерах глыбкі з выразна акрэсленымі контурамі. Клеткі-сатэліты размешчаныя вакол цел нейрацытаў маюць прыкметы вакуольнай дыстрафіі – цытаплазма адціснута ад клетачнай сценкі, а па перыферыі ўтвараюцца сваеасаблівыя колца.

Разам з нейрацытамі ўстаноўлены марфалагічныя змены ў злучальнатканкавай аснове гангліяў. Адзначана набраканне і развалакненне калагенавых фібрыл, набраканне або пікноз фібрабластаў. У крывяносных сасудах стромы гангліяў адзначаюцца дэструктыўныя змены (набраканне, дэсквамацыя) эндатэлію, а вакол іх выяўляліся ў невялікай колькасці лімфацытарныя клеткі.

У кароў з хранічнай формай кетозу пры гісталагічным даследаванні інтрамуральных гангліяў у нейрацытах выяўлена вострае набраканне з карыяцытолізам, перыцэлюлярны ацёк, нейронафагія, і як следства, памяншэнне колькасці нейрацытаў. Акрамя гэтага, у нейрацытах інтрамуральных гангліяў назіраецца вакуалізацыя клетак. У цэлым у гангліях адзначаецца паліморфнасць нейрацытаў і праліфератыўная рэакцыя гліяльных клетак.

У адзінкавых мялінавых і большасці безмялінавых валокнаў інтрамуральных гангліяў рубца назіраецца станчэнне і варыкознае пашырэнне. Часцей за ўсё дыстрафічныя пераўтварэнні нервовых валокнаў адзначаліся ў пераддзвер'і рубца.

Такім чынам, у структурна-функцыянальнай арганізацыі інтрамуральных гангліяў і нейрацытаў рубца з вострай формай кетозу ў кароў устаноўлены наступныя дэструктыўныя змены, якія праяўляюцца гіпахраміяй нейраплазмы, храматолізам і вакуольнай дыстрафіяй, а пры хранічнай форме кетозу ўстаноўлена вострае набраканне з карыяцытолізам, перыцэлюлярны ацёк, нейронафагія, нумератыўная атрафія нейрацытаў і праліфератыўная рэакцыя гліяльных клетак.

ЛІТАРАТУРА

1. Малашка, В. В. Ультраструктурныя змены нервовага апарату рубца высокапрадуктыўных кароў пры ацыдозе / В. В. Малашка, Г. А. Туміловіч // Жывёлагадоўля і ветэрынарная медыцына. – 2019. – № 1 (32). – С. 39-45.
2. Туміловіч, Г. А. Структурна-функцыянальная арганізацыя нервовага апарату рубца буйной рагатай жывёлы ва ўмовах інтэнсіўнай эксплуатацыі / Г. А. Туміловіч // Жывёлагадоўля і ветэрынарная медыцына. – 2019. – № 3 (34). – С. 3-9.

УДК 619:612.621

МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЯИЧНИКОВ КОРОВ В ПОСТНАТАЛЬНОМ ОНТОГЕНЕЗЕ

Харитоник Д. Н.

УО «Гродненский государственный аграрный университет»
г. Гродно, Республика Беларусь

Воспроизводство – один из наиболее сложных и актуальных вопросов животноводства. Эта отрасль сельского хозяйства стала предъявлять свои требования перед биологической наукой – решение различных проблем воспроизводства и повышение продуктивности стада животных [2].